Finansutskottets betänkande

1978/79:8

med anledning av propositionen 1978/79:26 om ett särskilt statsbidrag till kommuner och landstingskommuner under år 1979 jämte motion

I propositionen 1978/79:26 har regeringen (budgetdepartementet) föreslagit riksdagen att till Särskilt statsbidrag till kommuner och landstingskommuner under år 1979 på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 490 000 000 kr.

I motionen 1978/79:39 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen beslutar att utöver de i propositionen 1978/79:26 begärda medlen anvisa ytterligare 1 000 milj. kr. som särskilt statsbidrag till kommuner och landstingskommuner under 1979 i enlighet med vad som anförts i motionen.

Propositionen

I propositionen redovisas en överenskommelse mellan regeringen å ena sidan och Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet å andra sidan. I överenskommelsen behandlas dels den kommunala volymutvecklingen åren 1979 och 1980, dels de finansiella förutsättningarna för kommuner och landstingskommuner år 1979.

För att begränsa den kommunala expansionen har parterna enats om att riktpunkten för den kommunala konsumtionens volymökning bör vara 3 % per år under åren 1979 och 1980. Parterna är också ense om att inom de angivna ramarna bör utbyggnaden av barnomsorg, äldrevård och långtidssjukvård prioriteras. Utrymmet för utbyggnad av andra kommunala verksamheter är mycket begränsat.

Överenskommelsen innebär att staten tillskjuter ett särskilt bidrag till kommuner och landstingskommuner för år 1979. Bidraget utformas så att det får skatteutjämnande effekt och motsvarar en höjning av den garanterade skattekraften med två procentenheter av medelskattekraften. Det särskilda bidraget utgår med lägst 90 kr. per invånare till Gotlands, Malmö och Göteborgs kommuner och med lägst 45 kr. per invånare till övriga kommuner och till samtliga landstingskommuner. Det sammanlagda bidragsbeloppet beräknas till ca 980 milj. kr. Samtidigt har utrymmet för extra skatteutjämningsbidrag för år 1979 vidgats med ca 20 milj. kr. jämfört med innevarande år.

Det nya bidraget ersätter det generella bidrag till kommuner och lands-

tingskommuner om 720 milj. kr. som utgår under år 1978. Dessutom bortfaller det särskilda bidrag om 122 milj. kr. som har utgått årligen sedan år 1973.

Styrelserna för Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet åtar sig genom överenskommelsen att rekommendera kommunerna resp. landstingskommunerna att inte höja skattesatserna för år 1979.

I propositionen föreslås att ett anslag av 490 milj. kr. anvisas på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 för det särskilda statsbidraget till kommuner och landstingskommuner under år 1979.

Motionen

I motionen 39 påtalas att den i propositionen angivna riktpunkten för den kommunala konsumtionens volymökning är otillräcklig för att avhjälpa bristerna inom de prioriterade områdena barnomsorg, äldrevård och långtidssjukvård. Åtstramningspolitiken kommer enligt motionärerna att leda till försämrad service på övriga områden. Kommunerna har därtill fått påta sig kostnadskrävande uppgifter för att bekämpa ungdomsarbetslösheten. Genom att vissa nu utgående statsbidrag föreslås försvinna, får, hävdar motionärerna, det särskilda statsbidraget endast symboliskt värde och lättar inte det ekonomiska trycket på kommuner och landsting. Mot denna bakgrund föreslås i motionen att ytterligare 1 000 milj. kr. anvisas som särskilt statsbidrag till kommuner och landstingskommuner under 1979.

Utskottet

Utskottet har, som också påpekas i propositionen, vid flera tidigare tillfällen berört tillväxttakten i den kommunala verksamheten. I det av riksdagen godkända betänkandet FiU 1977/78:40 uttalades att den kommunala konsumtionens ökningstakt måste anpassas till det föreliggande samhällsekonomiska utrymmet. Det är ett sådant synsätt som utgör grunden till att regeringens överenskommelser med kommunförbunden under 1977 och 1978 utvidgats till att utöver de rent finansiella frågorna omfatta även den kommunala volymutvecklingen.

I propositionen redovisas att kommunförbunden gjort en preliminär bearbetning av resultaten från den översyn av de kommunala flerårsplanerna som genomförts efter den förra överenskommelsen. Bearbetningen tyder på att den planerade ökningstakten för den kommunala konsumtionen har dragits ner något i förhållande till planerna ett år tidigare. Denna utveckling finner utskottet tillfredsställande. Enligt utskottets mening är det angeläget att alla ansträngningar görs på den kommunala sidan för att de överenskomna riktlinjerna skall förverkligas.

Utskottet finner det föreslagna bidragssystemet lämpligt och noterar särskilt dess skatteutjämnande effekter. Utskottet tillstyrker att det begärda

anslaget anvisas.

Det synsätt utskottet i det föregående har redovisat innebär att utskottet inte kan instämma i de synpunkter som framförs i motionen 39. Motionen avstyrks.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79:26 och med avslag på motionen 1978/79:39 till *Särskilt statsbidrag till kommuner och landstingskommuner under år 1979* på tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 490 000 000 kr.

Stockholm den 23 november 1978

På finansutskottets vägnar
BJÖRN MOLIN

Närvarande: Björn Molin (fp), Kjell-Olof Feldt (s), Nils Åsling (c), Knut Johansson (s), Torsten Gustafsson (c), Arne Pettersson (s), Anton Fågelsbo (c), Knut Wachtmeister (m), Per-Axel Nilsson (s), Anita Gradin (s), Olle Wästberg (fp), Karl Erik Olsson (c), Rune Rydén (m), Karin Flodström (s) och Jan Fransson (s).

GOTAB 58805 Stockholm 1978